

СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ

Міжнародний науково-виробничий журнал

2' 2014 (24)

Зміст

I. Економіка та управління національним господарством	
Дзядикевич Ю.В. ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ	5
Пуцентейло П.Р. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ТВАРИННИЦТВА	13
Панухник О.В. ФІНАНСОВО-АДМІНІСТРАТИВНІ ПЕРЕВАГИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ.....	20
Повстин О.В. БЛАГОДІЙНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ.....	26
Тенюх З.І. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ.....	34
Клименко К.С. ОСОБЛИВОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ІННОВАЦІЙ ТА ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ.....	40
Матвій О.В. АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ ТА ПРОБЛЕМ І МЕТОДІВ ЇЇ ПОДОЛАННЯ НА РИНКУ УКРАЇНИ.....	45
II. Економіка та управління підприємствами	
Завора Т.М., Григоришина О.І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	52
Кондратенко Т.В. УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧО-ЗБУТОВИМИ СФЕРАМИ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	58
Мосін О.О. АЛГОРИТМ ВИМІРЮВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	65
Мануйлович Ю.М. СТИМУЛЮВАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ СТРУКТУР ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ ЗБАЛАНСОВАНИХ ПОКАЗНИКІВ.....	71
III. Регіональна економіка, демографія та соціальна політика	
Панкова А.Ю. ОБҐРУНТУВАННЯ ПРІОРИТЕТІВ І ЦІЛЕЙ СТРУКТУРНИХ ЗМІН В ЕКОНОМІЦІ ВЕЛИКОГО ПРОМИСЛОВОГО МІСТА.....	79
Yakymchuk O.K. CONCEPT OF MANAGING REGIONAL BUDGETS DURING TRANSITION TO SUSTAINABLE SELF-DEVELOPMENT.....	85
IV. Економіка природокористування і екологія	
Сидорук Б.О., Сава А.П., Довгань С.В. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИРОБНИЦТВА ЕКОБЕЗПЕЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.....	94
V. Інноваційно-інвестиційна діяльність	
Давиденко Д.О. ІЄРАРХІЧНА МОДЕЛЬ ПРОБЛЕМ ФІНАНСУВАННЯ БУДІВНИЦТВА ЖИТЛА ІНВЕСТОРОМ	102
VI. Облік, аналіз і аудит	
Левченко Н.М., Воскобойник Ю.М. УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ПРОЦЕСУ МАТЕРІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗА ЛОГІСТИЧНИМ ПІДХОДОМ.....	107
Рожелюк В.М., Денчук П.Н. ОРГАНІЗАЦІЯ ДОКУМЕНТООБІГУ ЯК ОСНОВНОГО ІНСТРУМЕНТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ КОМУНІКАЦІЇ НА ПЕРЕРОБНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ.....	114
Скляр Л.Б. ОСНОВНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПОТОКАМИ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В КОНСЕРВНІЙ ГАЛУЗІ.....	121

Засновники журналу:

Білоцерківський
національний аграрний
університет
ПВНЗ "Університет
економіки і підприємництва"
ПП "Інститут економіки,
технологій і підприємства"

Головний редактор:

Даниленко А.С.,
д.е.н., проф., акад. НААНУ

Заступник головного редактора:

Стельмашук А.М.,
д.е.н., професор
Капітанець С.В.,
к.п.н., доцент

Редакційна рада:

Варченко О.М., д.е.н. професор
Капітанець О.М., к.п.н., доцент
Малік М.Й., д.е.н., проф.,
академік НААНУ

Редакційна колегія:

Баланюк І.Ф., д.е.н., проф.
Борщовецька В.Д., к.п.н.
Губенко В.І., д.е.н., професор
Іващук Н.Л., д.е.н., професор
Кузьмін О.Є., д.е.н., професор
Паска І.М., д.е.н.
Пуцентейло П.Р., д.е.н., доцент
Сатир Л.М., д.е.н.
Свиноус І.В., д.е.н.
Семів Л.К., д.е.н., професор
Сокольська М.О.
Шевчук Л.Т., д.е.н., професор
Шуст О.А., д.е.н.

Зарубіжні вчені:

Мірослав Сватош, д.е.н.,
професор (Чехія)
Станіслав Шидло, д.е.н.,
професор (Польща)
Тетяна Вархолова, д.е.н.,
професор (Словаччина)

Наукові редактори:

Джерелейко С.Д., к.е.н., доцент
Капітанець Ю.О., к.е.н., доцент
Нянько В.М., к.е.н.
Сава А.П., к.е.н., ст.н.с.
Хома Д.М., к.е.н., доцент

<p>Редактор: Федоришина Л.М., к.е.н., доцент</p> <p>Свідоцтво про державну реєстрацію: серія КВ № 16753-5327Р від 10.06.2010 р.</p> <p>перереєстрацію: серія КВ № 20300-10100 НР від 23.09.2013</p> <p>Рекомендовано до друку Вченою радою Білоцерківського національного аграрного університету, протокол № 5 від 29 серпня 2014 р.</p> <p><i>Затверджено Постановою Президії ВАК України від 22 грудня 2010 р. № 1-05/8 як наукове фахове видання України (економічні науки)</i></p> <p>Підписано до друку 02 вересня 2014 р.</p> <p>Адреса редакції: 29016, м. Хмельницький, вул. Львівське шосе, 51/2 тел. (096) 01-09-709 www.uniep.km.ua s.kapitanets@mail.ru</p> <p>Тираж 300 прим.</p> <p>Формат 70x108/16. Папір офсетний. Ум. друк арк. 19,8</p> <p>Віддруковано з готових діапозитивів в СМП «ТАЙП» вул. Чернівецька, 44 б, м. Тернопіль, 46000</p> <p>Усі права захищені. Передрук дозволяється лише зі згоди автора.</p> <p>© Білоцерківський національний аграрний університет © ПВНЗ "Університет економіки і підприємництва" © ПП "Інститут економіки, технологій і підприємництва"</p>	<p>Качмар О.В. ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ..... 128</p>
	<p>Візіренко С.В. ВНУТРІШНІЙ АУДИТ УМОВНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ..... 136</p>
	<p>Очеретко Л.М., Пальцева М.В. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ ОЦІНКИ ВИБУТТЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ..... 141</p>
	<p>Костецький Я.І., Новак Н.Є. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ..... 147</p>
	<p>Ждек Т.В. МАТЕМАТИКО-СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ РІВНЯ ТЕХНІЧНО-ДОСТУПНОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СОЛОМИ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ..... 153</p>
	<p>Кондрич В.І. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ВИТРАТ В НАУКОВИХ ПРАЦЯХ..... 160</p>
	<p>ВІІ. Менеджмент, маркетинг, підприємництво</p>
	<p>Кропивко М.М. ФОРМАЛЬНІ ОБ'ЄДНАННЯ ГОСПОДАРСТВ НАСЕЛЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ СФЕРИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА 168</p>
	<p>Антонюк Д.А. КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДПРИЄМНИЦТВА 177</p>
	<p>Колосінський Є.Ю. ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ТОРГОВЕЛЬНИЙ КЛАСТЕР»..... 183</p>
	<p>Нагернюк Д.В. РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР..... 189</p>
	<p>Романишин О.В. ОСОБЛИВОСТІ КОН'ЮКТУРИ РИНКУ М'ЯСА..... 194</p>
	<p>ВІІІ. Фінансово-кредитна система</p>
	<p>Нестеренко Ж.К., Гриценко К.О. ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ..... 200</p>
	<p>Заборовець Ю.О. СУТНІСТЬ, ЗМІСТ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ УКРАЇНИ..... 206</p>
	<p>Манжос С.Б. ДЕРЖАВНЕ АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ..... 211</p>
	<p>Мединська Т.В. ЄДИНИЙ ПОДАТОК У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ТА ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ЙОГО СПЛАТОЮ 218</p>
	<p>Луцик-Дубова Т.О. ЗАГРОЗИ ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ..... 225</p>
	<p>Критика та бібліографія</p>
	<p>Васьківська К.В. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ У БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.... 232</p>
	<p>Автори номера..... 234</p>
	<p>Хроніка подій. Повідомлення...... 240</p>

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

УДК 658.152:339.187.62

*Завора Т.М.,
к.е.н., доцент кафедри фінансів і банківської справи,
Григоришина О.І.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка*

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми. Діяльність будь-якого промислового підприємства нерозривно пов'язана з наявністю та використанням основних засобів. При цьому постійна нестача фінансових ресурсів, високий рівень морального і фізичного зносу основних виробничих засобів зумовлюють необхідність їх раціонального та ефективного використання. Тому актуальною проблемою є визначення заходів щодо підвищення ефективності використання основних засобів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання економічної сутності основних засобів та їх класифікацію досліджували вчені, серед яких можна виділити таких, як Т. С. Гайдучок, В. А. Мостепанюк, Н. Р. Домбровська [3; 5]. Вивченню сутності амортизаційної політики підприємства як джерела відтворення його основних засобів приділяли свою увагу такі дослідники, як В. В. Бондарюк, Ю. А. Мельник [2; 10]. При цьому Р. І. Бакалець [1] у своїй науковій праці дослідив та охарактеризував критерії, за якими порівнюють різні джерела фінансування при купівлі основних засобів. К. О. Кандиба, Є. О. Кириченко, М. І. Ларка, Ю. Яшан у своїх роботах висвітлювали напрями підвищення ефективності використання основних виробничих фондів підприємства [7; 8; 9; 15]. Попри це, в умовах трансформаційних перетворень у соціально-економічному розвитку держави питання сутності основних засобів та ефективності їх використання потребує подальшого дослідження.

Постановка завдання. Метою роботи є дослідження теоретичних основ формування та ефективного використання основних засобів підприємства. Поставлена мета передбачає розв'язання таких завдань:

- охарактеризувати економічну сутність основних засобів та розглянути їх класифікацію;
- розкрити поняття амортизації основних виробничих засобів і дослідити методи її нарахування;
- визначити основні шляхи оновлення основних засобів підприємства та з'ясувати переваги й недоліки їх застосування;
- запропонувати заходи підвищення ефективності використання основних засобів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз категоріального апарату в нормативно-правовій базі виявив розбіжності щодо понятійного апарату основних засобів. Так, згідно з П(С)БО 7 основними засобами є матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам чи для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання котрих більше одного року [12]. При цьому в ПКУ введено обмеження у розмірі їх вартості, а саме більше 2500 грн. [14].

Відповідно до МСБО 16, «основні засоби – це матеріальні активи, якими підприємство володіє з метою їх використання в процесі виробництва, постачання товарів, здійснення послуг, надання в оренду або для цілей управління, й які, як передбачається, будуть використовуватися протягом більш одного звітного періоду». МСФЗ 16 поширюється на всі види активів, що відповідають цьому визначенню, крім лісних угідь і подібних відтворених природних ресурсів. Таке визначення основних засобів, на наш погляд, вдало підкреслює спосіб їх використання, але не враховує всіх ознак, що визначають їх сутність [11].

Визначення шляхів оновлення основних засобів та підвищення ефективності їх використання потребує розкриття їх класифікації. Основними класифікаційними ознаками основних виробничих засобів є такі: за приналежністю, використанням, функціональними призначеннями і за галузями.

За приналежністю основні засоби поділяються на власні та орендовані. До власних основних засобів відносяться ті, які належать певному підприємству. Власні основні засоби можуть формуватися за рахунок статутного (пайового, акціонерного) капіталу, допоміжного фінансування з відповідних джерел на розширене виробництво, власних прибутків. Орендовані основні засоби не належать певному підприємству, однак на підставі договору оренди використовуються в його

господарській діяльності. Орендовані основні засоби відображаються у балансі тільки орендодавача, що виключає можливість їх подвійного обліку.

За використанням основні засоби бувають діючі та недіючі. До діючих основних фондів належать ті, які знаходяться в експлуатації, у тому числі ті, котрі тимчасово не використовуються або здані в оренду іншим підприємствам на договірних засадах. До недіючих основних засобів належать ті, які знаходяться в резерві (в запасі, на складі) [5].

За функціональним призначенням основні засоби поділяють на два види – виробничі та невиробничі. Виробничі основні засоби є знаряддями праці, за допомогою котрих працівник впливає на предмет праці, або є необхідними для здійснення процесу торгівлі, заготівель, виробництва, та які безпосередньо беруть участь у виробничому процесі або якимось чином сприяють його здійсненню. Виробничі основні засоби багаторазово беруть участь у виробничих циклах, що повторюються, поступово зношуються і, не змінюючи своєї натуральної форми, по частинах переносять свою вартість на виготовлений продукт. Невиробничі основні засоби є необхідною умовою суспільного відтворення. До них належать ті основні засоби, котрі не беруть безпосередньої участі в основній діяльності, а призначені для обслуговування потреб, вони функціонують тривалий час та поступово зношуються, але не беруть участі у виробництві матеріальних благ, і тому втрачена ними вартість не переноситься на продукт. Відшкодування втраченої ними вартості здійснюється за рахунок національного доходу.

За галузями діяльності основні виробничі засоби поділяються на такі, які використовуються у промисловості, сільському господарстві, транспорті, зв'язку, будівництві, торгівлі, громадському харчуванні, лісовому господарстві, матеріально-технічному постачанні та збуті, заготівлях, інших видах діяльності сфери матеріального виробництва, а також у житлово-комунальному господарстві, охороні здоров'я, фізичній культурі, соціальному забезпеченні, освіті, культурі, мистецтві, науці й науковому обслуговуванні, кредитуванні, управлінні, та основні засоби, котрі використовуються громадськими організаціями [5].

При цьому у Податковому кодексі виділяють 16 груп основних засобів, кожна з яких має свої мінімально допустимі строки корисного використання.

Одним із джерел фінансування основних засобів є амортизаційні відрахування, розмір котрих залежить від вибраного методу. Існують п'ять методів нарахування амортизації відповідно до П(С)БО 7, а саме: прямолінійний, зменшення та прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний і виробничий, вибір одного з яких здійснюється підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання [12]. Переваги і недоліки основних методів нарахування амортизації подано в табл. 1.

Таблиця 1

Переваги та недоліки методів нарахування амортизації

Переваги	Недоліки
Прямолінійний метод	
простота розрахунку; рівномірність розподілу суми амортизації між обліковими періодами; забезпечується порівняння собівартості продукції з доходами від її реалізації.	неврахування морального зношення; необхідність збільшення витрат на ремонт в останні роки експлуатації об'єкта; відмінність виробничої потужності об'єкта основних засобів у різні роки його експлуатації.
Зменшення залишкової вартості	
Протягом перших років експлуатації об'єкта основних засобів накопичується значна сума коштів, необхідних для його відновлення.	Якщо ж ліквідаційна вартість (ЛВ) дорівнює нулю, то складова (ЛВ : ПВ) ^{1/T} = 0, де ПВ – первісна вартість, а Т – строк корисного використання об'єкта основних засобів. Отже, річна сума амортизації виявиться такою, що дорівнює первісній вартості. Неповністю компенсується амортизована вартість основних засобів.
Метод прискореного зменшення залишкової вартості	
Протягом перших років експлуатації об'єкта основних засобів накопичується значна сума коштів, необхідних для його відновлення.	Застосовується тільки при нарахуванні амортизації до об'єктів основних засобів, що входять до груп 4 (машини та обладнання) та 5 (транспортні засоби).
Кумулятивний метод	
У перші роки, коли інтенсивність використання об'єкта основних засобів максимальна, амортизується більша частина його вартості та накопичуються грошові кошти для заміни об'єкта основних засобів, що амортизуються. Забезпечує повне відшкодування балансової вартості основних засобів.	Певна трудомісткість.
Виробничий метод	
Простота, раціональність та систематичність.	Застосування пов'язане з трудностю визначення виробітку окремих об'єктів основних засобів.

Джерело: складено авторами на основі [2; 10]

Проте амортизаційна політика, яка здійснюється сьогодні в Україні, є недосконалою, про що свідчить наявність тенденції до збільшення ступеня зносу основних засобів. Ця проблема пояснюється невирішеністю ряду питань (недостатністю методичного забезпечення, відсутністю практичних напрацювань в Україні), що не дозволяє амортизаційній політиці виконувати свої функції [6].

При цьому на сьогоднішній день більшість основних засобів виробничих підприємств відпрацювали свій термін експлуатації та, відповідно, мають незначну балансову вартість. Це спричиняє наявність невеликих сум амортизаційних відрахувань. Кошти амортизаційних фондів, отримані за рахунок амортизаційних відрахувань для цих основних засобів, за минулі роки були знецінені через такі негативні явища в економіці країни, як інфляція, диспаритет цін та ін. Тому амортизація, нарахована сьогодні, не дозволяє отримати скільки-небудь суттєвих коштів на оновлення основних засобів, а розраховувати на кошти амортизаційних фондів попередніх років підприємства не можуть [3].

Проведене оцінювання стану та придатності основних засобів в Україні виявило, що 76,7% споруд, техніки й обладнання українських підприємств є зношеними фізично і морально застарілими [4]. Це зумовило необхідність визначення шляхів фінансування оновлення основних засобів, що зводяться до трьох основних варіантів: власним коштом, за рахунок позикових коштів та шляхом фінансового лізингу (рис. 1).

Рис. 1. Шляхи оновлення основних засобів підприємства

Джерело: складено авторами на основі [1]

Зазначені переваги використання фінансового лізингу сприяють активному розвитку ринку лізингу в Україні протягом останніх років (рис. 2). У розрізі дослідження стану та перспектив його розвитку в Україні було визначено, що у вартісному вираженні обсяг договорів, укладених за третій квартал 2013 року, збільшився порівняно з аналогічним періодом попереднього року майже у 7 разів і склав 24605,6 млрд. грн., що свідчить про стрімкий розвиток лізингових операцій в Україні. При цьому кількість укладених договорів фінансового лізингу в III кварталі 2013 року збільшилася на 6,7% (156 шт.) порівняно з аналогічним періодом попереднього року і склала 2486 шт. [13].

Світовий досвід застосування фінансового лізингу іноземними підприємствами та недостатній рівень власних фінансових ресурсів у вітчизняних підприємств визначає актуальність використання фінансового лізингу для оновлення основних засобів. Це дозволить зменшити витрати підприємства на перевезення продукції, підвищити продуктивність праці за рахунок використання більш сучасного обладнання, машин та устаткування.

Рис. 2. Динаміка кількості і вартості укладених договорів фінансового лізингу поквартально протягом 2011 – 2013 років в Україні

Джерело: складено авторами на основі [13]

Таким чином, на основі дослідження теоретичних основ формування й ефективного використання основних засобів підприємства сформовано заходи щодо підвищення ефективності їх використання, які здійснюються інтенсивним та екстенсивним шляхом (рис. 3).

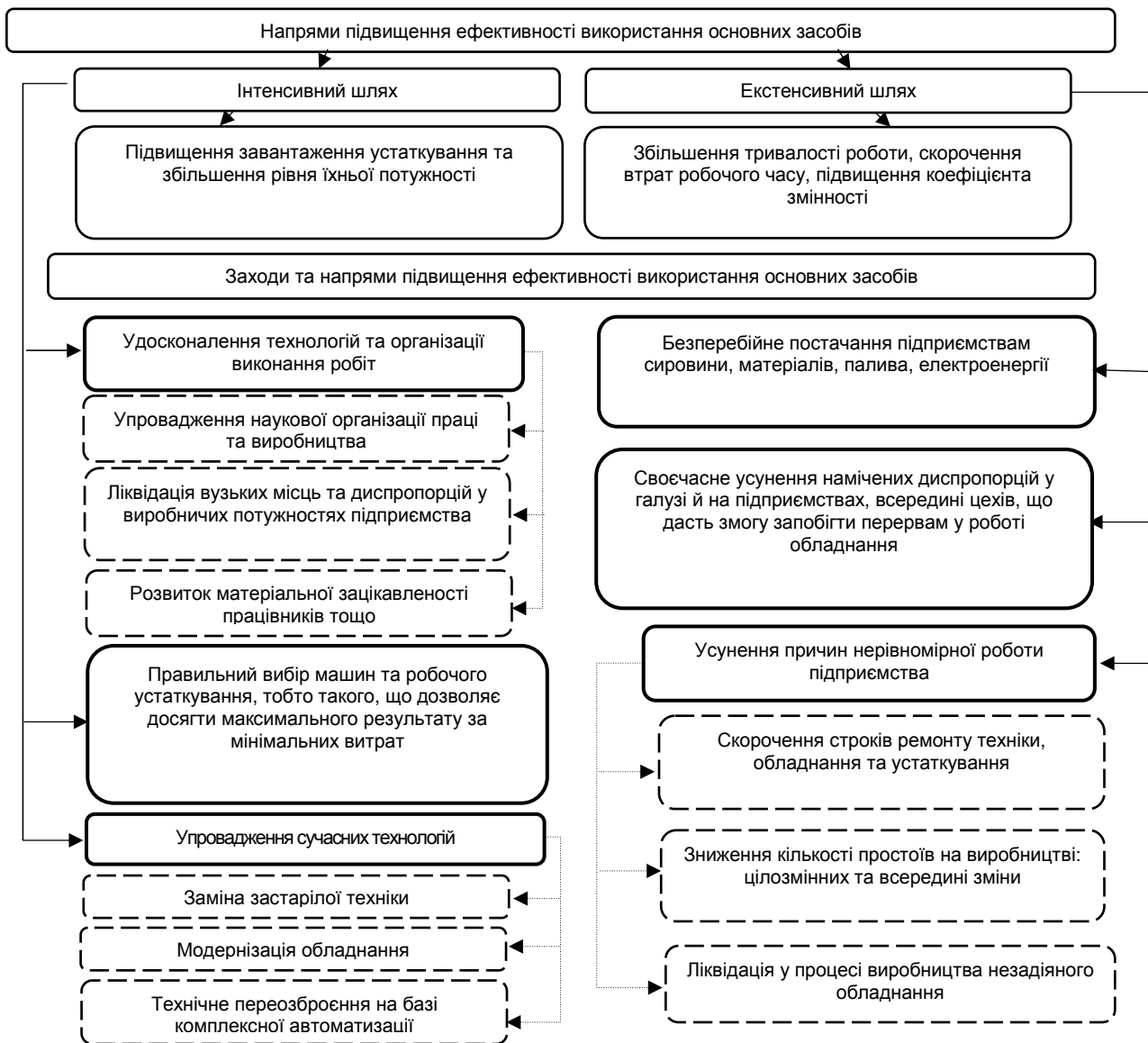

Рис. 3. Напрями та заходи щодо підвищення ефективності використання основних виробничих засобів підприємства

Джерело: складено авторами на основі [7; 8; 9; 15]

Під ефективністю основних засобів розуміють результат, отриманий у вигляді ефекту, що співвідноситься з витраченими ресурсами. Підвищення ефективності полягає в досягненні найбільших результатів при відповідному рівні розвитку продуктивних сил порівняно з витратами праці, використаними на створення суспільного продукту. Від ефективності використання залежать темпи зростання продуктивності праці, обсягів виробництва, поліпшення якості промислової продукції та інших показників. Саме тому проблема вирішення ефективності використання основних виробничих засобів посідає центральне місце у фінансово-господарській діяльності будь-якого підприємства [8].

Застосування на практиці розроблених заходів (економічний ефект) у цілому по підприємству дасть змогу збільшити обсяг випуску товарної продукції, підвищити показник фондівіддачі, а також збільшити прибуток від реалізації й балансовий прибуток, а отже, і рентабельність виробничих засобів підприємства.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, основні виробничі засоби становлять головну частину матеріально-технічної бази будь-якої галузі, особливо промисловості. На базі їх зростання збільшується економічний потенціал і виробничі можливості галузі, підвищується технічний рівень виробництва. Це у свою чергу підвищує темпи випуску продукції, що вирішальним чином сприяє вдосконаленню розширеного відтворення й правильному формуванню найважливіших пропорцій господарювання. Основними шляхами відтворення основних засобів є використання власних, позикових коштів та фінансового лізингу. Визначено основні напрями підвищення ефективності використання основних засобів, до яких віднесено інтенсивний та екстенсивний, і заходи щодо їх забезпечення.

Бібліографічний список

1. Бакалець Р. І. Переваги придбання основних засобів за схемою фінансового лізингу / Р. І. Бакалець [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vldfa/2010_18/Bakalets.pdf.
2. Бондарюк В. В. Амортизація основних засобів як спосіб оптимізації податку на прибуток / В. В. Бондарюк // Економічний аналіз : [зб. наук. пр.]. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр ТНЕУ «Економічна думка», 2013. – Вип. 12. – Ч. 3. – С. 44-47.
3. Гайдучок Т. С. Ефективне управління основними засобами лісових господарств як рушійна сила інноваційних процесів / Т. С. Гайдучок, В. А. Мостепанюк // Інноваційна економіка. – 2013. – № 4. – С. 149-154.
4. Державна служба статистики України : офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Домбровська Н. Р. Економічна сутність основних засобів та їх класифікація / Н. Р. Домбровська // Економічні науки : [зб. наук. пр.]. – Серія «Облік і фінанси». – Луцьк, 2012. – Вип. 9 (33). – Ч. 1. – С. 149-154.
6. Завора Т. М. Перспективні напрями оновлення основних засобів підприємства у системі підвищення його конкурентоспроможності / Т. М. Завора, О. І. Григоришина // Наука і економіка. – 2013. – № 4 (32). – Т. 1. – С. 68-74.
7. Кандиба К. О. Аналіз ефективності використання основних засобів / К. О. Кандиба // Управління розвитком. – 2014. – № 3. – С. 12-14.
8. Кириченко Є. О. Ефективність використання основних засобів (фондів) та визначення резервів їх підвищення / Є. О. Кириченко // Управління розвитком. – 2013. – № 11. – С. 102-104.
9. Ларка М. І. Резерви підвищення ефективності використання основних засобів підприємства / М. І. Ларка, Д. О. Горжій // Вісник НТУ «ХПІ». – 2013. – № 22 (995). – С. 38-43.
10. Мельник Ю. В. Амортизаційна політика підприємства відповідно до Податкового кодексу України / Ю. В. Мельник // Управління розвитком. – 2013. – № 11. – С. 121-123.
11. Основні засоби : Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 від 01.01.2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/document/92427/МСБО_16.
12. Основні засоби : Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.
13. Підсумки діяльності лізингодавців України за III квартал 2013 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.uul.com.ua/files/Q3_2013_ukr.pdf.
14. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF5H901V.html.
15. Яшан Ю. Напрями підвищення ефективності відтворення і використання основних засобів підприємства / Ю. Яшан // Економічні науки : [зб. наук. пр.]. – Кіровоград, 2012. – Вип. 22. – Ч. II. – С. 98-101.

References

1. Bakalets, R.I. (2010), "Benefits of the acquisition of fixed assets by financial leasing scheme", available at: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vldfa/2010_18/Bakalets.pdf (access date December 10, 2013).

2. Bondariuk, V.V. (2013), "Depreciation of fixed assets as a way to optimize the income tax", *Ekonomichnyi analiz*, Ekonomichna dumka, Ternopil, Ukraine, issue 12, part. 3, pp. 44-47.
3. Haiduchok, T.S. and Mostepahiuk, V.A. (2013), "Effectiveness of fixed assets forestry enterprises as the driving force of innovation processes", *Innovatsiina ekonomika*, no. 4, pp. 149-154.
4. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, available at: <http://ukrstat.gov.ua/>
5. Dombrovska, N.R. (2012), "Economic substance of fixed assets and their classification", *Ekonomichni nauky*, Lutsk, issue 9(33), part 1, pp. 112-125.
6. Zavora, T.M. and Hryhoryshyna, O.I. (2013), "Future directions of renewal fixed assets of the enterprise in the system of increase its competitiveness", *Nauka i ekonomika*, no. 4(32), volume 1, pp. 68-74.
7. Kandyba, K.O. (2014), "Analysis of the effectiveness of fixed assets", *Upravlinnia rozvutkom*, no. 3, pp. 12-14.
8. Kyrychenko, Ye.O. (2013), "Effectiveness of fixed assets and determine their reserves increase", *Upravlinnia rozvutkom*, no. 11, pp. 102-104.
9. Larka, M.I. and Horzhii, D.O. (2013), "Reserves of increasing the effectiveness of fixed assets of the enterprise", *Visnyk NTU KHPi*, no. 22 (995), pp. 38-43.
10. Melnyk, Yu.V. (2013), "Depreciation policy of the enterprise in accordance with the Tax Code of Ukraine", *Upravlinnia rozvutkom*, no. 11, pp. 121-123.
11. Osnovni zasoby : Mizhnarodnyi standart bukhgalterskogo obliku 16, available at: http://www.minfin.gov.ua/document/92427/МСБО_16, (access date May 19, 2014).
12. Osnovni zasoby : Polozhennia (standart) bukhgalterskogo obliku 7, available at: <http://minfin.gov.ua>. (access date May 19, 2014).
13. Pidsumky diialnosti lizynhodavtsiv Ukrainy za III kvartal 2013 roku, available at: http://uul.com.ua/files/Q3_2013_ukr.pdf, (access date Dacember 11, 2013).
14. Podatkovi kodeksi Ukrainy, available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF5H901V.html, (access date May 19, 2014).
15. Yashan, Yu. (2012), "Directions of increase effectiveness reproduction and use of fixed assets", *Ekonomichni nauky*, Kirovohrad, Ukraine, issue 22, part II, pp. 98-101.

Завора Т.М., Григоришина О.І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

Мета – дослідження теоретичних основ формування та ефективного використання основних засобів.

Методологія дослідження. У процесі дослідження було використано як загальнонаукові методи пізнання (діалектичний щодо вивчення об'єкта дослідження у суперечливості, цілісності й розвитку), так і спеціальні. На основі аналізу та синтезу, індукції та дедукції, а також узагальнення наукових джерел, присвячених проблемі ефективного використання основних засобів, визначено шляхи, що сприяють поліпшенню ефективності їх використання.

Результати дослідження. Визначено економічну сутність основних засобів підприємства та виявлено розбіжності їх понятійно-категоріального апарату в нормативно-правовій базі. Розкрито поняття амортизації основних виробничих засобів та методів її нарахування. Обґрунтовано основні шляхи фінансового оновлення основних засобів підприємства, а також запропоновано заходи підвищення ефективності використання основних засобів.

Наукова новизна. Обґрунтовано доцільність використання фінансового лізингу з метою фінансового забезпечення оновлення основних засобів підприємства, що забезпечить зменшення витрат підприємства, сприятиме підвищенню продуктивності праці за рахунок використання сучасного обладнання, машин та устаткування тощо.

Практична значущість. Узагальнено теоретичні й методичні підходи до вивчення основних засобів, що відкриває можливості для їх глибшого пізнання та дозволяє виявити необхідні заходи підвищення ефективності їх використання. Отримані матеріали можуть бути використані для підвищення ефективності використання основних засобів, а також при виборі напряму фінансового забезпечення оновлення основних засобів.

Ключові слова: основні засоби, амортизація, знос основних засобів, власні кошти, довгостроковий кредит, фінансовий лізинг.

Zavora T.M., Grygoryshyna O.I. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASIS OF EFFECTIVENESS USE OF FIXED ASSETS ENTERPRISE

Purpose – is research theoretical bases of formation and efficient use of fixed assets.

Methodology of research. There are used general scientific methods of knowledge (dialectical, indicating the study object of research in contradictoriness, integrity and development) and special. On the basis of analysis and synthesis, induction and deduction and a generalization of scientific literature on the problem of effective use of fixed assets, the ways that improve the effectiveness of their use are considered.

Findings. The economic essence of the fixed assets of the enterprise is considered and differences of their conceptual and categorical apparatus of the legal framework are revealed. The notion of depreciation of fixed assets and methods of its calculation are described. The basic ways of financial renewal of fixed assets of the enterprise are substantiated, and measures to improve the efficiency of fixed assets are proposed.

Originality. The expediency of the use of financial leasing for the purpose of financial support for the renewal of fixed assets of the enterprise are substantiated, which will provide decrease costs enterprise, will help increase the productivity of labor through the use of modern equipment, machinery and equipment etc.

Practical value. The theoretical and methodical approaches to the study of scientists of fixed assets are generalized, which opens opportunities for more in-depth knowledge and allows us to define the necessary measures to improve the effectiveness of their use. Obtained materials can be used to improve the effectiveness used of fixed assets and when choosing the direction of financial security update renewal of fixed assets.

Key words: fixed assets, depreciation, depreciation of fixed assets, equity, long-term credit, financial leasing.

Завора Т.М., Григоришина О.И. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ ПРЕДПРИЯТИЯ

Цель – исследование теоретических основ формирования и использования основных средств.

Методология исследования. В ходе исследования были использованы общенаучные методы познания (диалектический, указывающий на изучение объекта исследования в противоречивости, целостности и развития) и специальные. На основе анализа и синтеза, индукции и дедукции, а также обобщения научных источников, посвященных проблеме эффективного использования основных средств, определены пути, способствующие улучшению эффективности их использования.

Результаты исследования. Определена экономическая сущность основных средств предприятия и выявлены расхождения их понятийно-категориального аппарата в нормативно-правовой базе. Раскрыто понятие амортизации основных производственных фондов и методов её начисления амортизации основных средств. Обоснованы основные пути обновления основных средств предприятия, а также предложены меры повышения эффективности использования основных средств.

Научная новизна. Обоснована целесообразность использования финансового лизинга с целью финансового обеспечения обновления основных средств предприятия, что обеспечит уменьшение затрат предприятия, будет способствовать повышению производительности труда за счет использования современного оборудования, машин и оборудования и т. д.

Практическая значимость. Обобщены теоретические и методические подходы ученых к изучению основных средств, что открывает возможности для их более глубокого познания и позволяет определить необходимые меры по повышению эффективности их использования. Полученные материалы могут быть использованы для повышения эффективности использования основных средств, а также при выборе направления финансового обеспечения обновления основных средств.

Ключевые слова: основные средства, амортизация, износ основных средств, собственные средства, долгосрочный кредит, финансовый лизинг.

УДК 658.8.011.1:334.716 "71"

**Кондратенко Т.В.,
аспірант* кафедри менеджменту,
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського**

УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧО-ЗБУТОВИМИ СФЕРАМИ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми. Фактори, які впливають на обсяги виробництва, визначають ступінь удосконалення управління виробництвом машинобудівної продукції та її конкурентоспроможність. Фактори, які впливають на обсяги реалізації, визначають рівень управління реалізацією машинобудівної продукції та удосконалення її конкурентоспроможності. Підприємства машинобудування прагнуть стабільності. Сталий розвиток обумовлюється взаємоузгодженням

* Науковий керівник: Почтовюк А.Б. – к.н.д.у., професор